

Klasa 5a. Historia Polski Piastów i Jagiellonów.

Proszę o przesłanie zrealizowanych zadań na adres e-mail: agnieszka.321@wp.pl lub zdjęcia wykonanych zadań na telefon (511 842 420) do 26 maja 2020 r. Proszę o wpisywanie na przesyłanych pracach imienia i nazwiska, klasy oraz numeru części.

Uwaga! Proszę przysłać odpowiedzi na zadawane polecenia. Podawać imię, nazwisko i klasę. Brak pracy jest równy z oceną niedostateczną.

Część XV. Jagiellonowie na tronie polskim – Jan Olbracht, Aleksander.

Przypomnienie wiadomości.

Przywilej – prawo nadane przez króla dla szlachty np. obniżenie podatków, bezpośredni udział w wyborze króla.

Wykonaj polecenie w zeszycie.

- Do podanych dat dopisz wydarzenia historyczne: 1466 r., 1454 r.

1. Jagiellonowie w końcu XV wieku objęli rządy: w Polsce – Jan Olbracht, na Węgrzech i Czechach – Władysław Jagiellon, na Litwie Aleksander. Sprawowali rządy w krajach o podobnej kulturze, obyczajach, prawach. Język nie był problemem w porozumiewaniu się mieszkańców wymienionych obszarów.
2. Miałeś – nie masz... Takiego zwrotu można użyć do poczynąń Jagiellonów z tego okresu. Czechy i Śląsk dostały się w ręce Habsburgów – Austrii i wpływów niemieckich. Węgry dostały się pod opiekę Turcji. Król Olbracht poniósł porażkę w wyprawie na Turcję, a za Aleksandra Rosja zaczęła grozić Litwie. Jagiellonowie zostali zmuszeni do skoncentrowania się na utrzymaniu władzy w Polsce i na Litwie. Obaj królowie na nasze nieszczęście zmarli w stosunkowo młodym wieku i w dodatku nie pozostawili potomków. Następca Jana Olbrachta i Aleksandra będzie zmuszony do walki z Rosją, Zakonem Krzyżackim i utrzymaniem wpływów na Węgrzech, w Czechach i na Śląsku.
3. Ale nie było tak źle. Szlachta polska w XIV wieku otrzymała dość duży zakres praw, czyli przywilejów ograniczających władzę królewską. **W 1374 roku otrzymała przywilej koszycki**, zwalniający ją z podatku, **w 1454 roku** król zobowiązał się, że bez zgody szlachty nie będzie mógł podnieść podatków, wprowadzić nowych, wypowiedzieć wojnę innemu państwu (**był to przywilej nieszawski**). Szlachta zdobywając coraz więcej przywilejów, starała się ograniczyć władzę króla, mieć wpływ na władzę i żeby żadna decyzja nie zapadała bez ich zgody. **W 1493 roku w Piotrkowie Trybunalskim** odbył się zjazd szlachty, zatwierdzający przywileje szlacheckie. Jest uważany za pierwszy Sejm Walny. W jego skład wchodził: król, senat (który powstał z dawnej Rady Królewskiej, stanowili go biskupi, wojewodowie, wyżsi urzędnicy), izba poselska (składała się z reprezentantów szlachty, wybieranych na tzw. sejmikach). **W 1505 roku w Radomiu uchwalono konstytucję Nihil novi** – co oznaczało nic nowego. Konstytucja (czyli zbiór praw) z 1505 roku wprowadzała prawo, że bez zgody szlachty król nie może wprowadzić żadnych nowych przepisów. Szlachta w ten sposób zabezpieczała się, żeby król nie mógł sprawować władzę samodzielnie. Cała władza miała od tej pory należeć do sejmu, który również kontrolował władcę. Na owe czasy był to milowy (historyczny) krok, który dawał gwarancję wolności i kontroli władzy.

Obejrzyj filmy” „Oto największy średniowieczny zamek w Europie” i relację z TVP 3 Łódź z przywrócenia tradycji bicia dzwonu Władysława III Warneńczyka w kościele farnym w Piotrkowie Tryb. – linki poniżej

<https://www.youtube.com/watch?v=GEHHW6JoRM4>

<https://lodz.tvp.pl/39860398/dzwon-z-xv-wieku-znow-zabije-w-piotrkowie-trybunalskim>

Część XVI. Gdańsk i Piotrków Trybunalski za czasów Jagiellonów.

1. Od 1466 roku Pomorze Gdańskie wraz z miastem i portem Gdańsk znalazło się w granicach Królestwa Polskiego. W XV i XVI wieku wzrosło zapotrzebowanie na produkty rolne, wosk, miód, skóry, drewno w krajach Europy Zachodniej. Port w Gdańsku stał się miejscem, skąd można było wyżej wymienione produkty wysłać w świat. Zyski z handlu i produkcji rolnej, leśniczej były bardzo wielkie. Bogacił się Gdańsk, szlachta, mieszczaństwo. Spływ produktów odbywał się rzeką Wisłą. Nad jej brzegami rozwinęły się i wzbogaciły takie miasta, jak: Sandomierz, Kazimierz nad Wisłą, Toruń, które były pośrednikami w handlu. W XV i XVI wieku Polska i Litwa przeżywały tzw. „złoty okres”. Państwo się bogaciło, mieszkańcy także.
2. Piotrków Trybunalski. Gdańsk, Sandomierz to miasta, gdzie rozwijały się fortuny. Piotrków Trybunalski w tym okresie stał się polityczną stolicą Królestwa Polskiego. Tu odbywały się zjazdy i zgromadzenia szlachty, obrady Sejmu Walnego. Wszyscy potomkowie Jagiełły w Piotrkowie zaczęli swoje panowanie na sejmach – Jan Olbracht, Aleksander, Zygmunt I, Zygmunt August. W Piotrkowie rycerstwo oczekiwało na informację o pokoju w wojnie z Turkami w 1444 roku, a doczekali się ponownej wojny z Turkami. Mistrzowie krzyżacy na rynku w Piotrkowie składali hołd, czyli przysięgę wierności. Jan Olbracht w Piotrkowie, jako pierwszy z królów, został wybrany przez szlachtę. Można śmiało stwierdzić, że Piotrków w tych czasach pełnił funkcję nieformalnej stolicy. Siedziby władców – Kraków i Wilno – to tylko adresy, gdzie wypoczywali, bawili się królowie, ale decyzje zapadały w Piotrkowie.
3. Za Jagiellonów nastąpił największy rozkwit naszego miasta. Działały tu cechy, czyli zrzeszenia rzemieślników np. szewców, garbarzy, kowali (stąd nazwy ulic: Rycerska, Szewska, Garbarska). Na gości czekało: 154 piwowarów (barów piwnych, gdzie można było jeszcze zjeść), 20 cechów skupiających rzemieślników i kupców, dworki (które pełniły funkcję hoteli). Zatrzymywano się również w klasztorach. Takie miejscowości, jak Witów, Sulejów, Wolbórz, znane były w całej Polsce, ponieważ leżały blisko Piotrkowa i można było tam znaleźć nocleg.
4. Jan Długosz (1415-1480) – autor dzieła „Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego”. W kronice autor zamieścił dzieje Polski od pierwszego Piasta po rok 1480. Uczestniczył w bitwie pod Grunwaldem, pomagał Kazimierzowi Jagiellończykowi w rozmowach z Zakonem Krzyżackim podczas podpisywania drugiego pokoju toruńskiego. Był nauczycielem synów Kazimierza Jagiellończyka

Zapisz odpowiedzi do zeszytu.

1. Wymień nazwy krajów, w których Jagiellonowie sprawowali władzę królewską.
2. Wyjaśnij terminy: przywilej, konstytucja.
3. Jaki przywilej otrzymała szlachta polska na mocy konstytucji Nihil Novi?

Jan Długosz według rysunku Jana Matejki.

Proszę przepisać obie lekcje do zeszytu lub wydrukować i wkleić, a zadane polecenia proszę obowiązkowo przesłać do dnia 26 maja 2020 r.